

Ng i Ngh Sĩ Ph H m Atlanta

Tác Giả: Cam Li Nguy n Th M Thanh
Thứ Hai, 01 Tháng 3 Năm 2010 15:24

Tr c 1975, tác gi t ng vi t nhi u truy n ng n cho tu i h c trò trên bán nguy t san Tu i Hoa

và các truy n dài xu t b n b i T Sách Tu i Hoa (h n nay v n t p t c ph b n trên trang m ng T Sách Tu i Hoa. Sau 30/4/1975, Cam Li không vi t n a, ch chuyên làm công vi c nghiên c u khoa h c. Đ nh c t i M t năm 2003.

□

1

My có thói quen đáp xe bus xu ng ph m i cu i tu n. Xu ng ph ! M i l n đi nh th My có c m giác nh đang nghe bài hát "Downtown" thu còn đi h c và hát theo gi ng hát c a Petula Clark trong radio.

□ downtown, ng i và xe t p n p, không gi ng nh khu v c n i My c ng . My tha h đi d o kh p n i, không mua s m thì cũng có nhi u ch đ ng m nghĩa. Và l n nào My cũng không quên đi xu ng Ph H m.

Ph H m! Đó là cái tên c a riêng My nghĩ ra và đ t cho khu Underground Atlanta. N i đây cũng gi ng nh nh ng trung tâm th ng m i khác, nh ng l i có m t cái gì r t riêng. Ch cái tên g i "Underground Atlanta" đã là đ c bi t l m r i! M t khu v c r ng kho ng năm "block ph ", ki n trúc cũ k , n m d i "h m". Bi t bao nhiêu th ng tr m t lúc b t đ u đ c xây d ng sau cu c N i Chi n, đ n nay Ph H m nh m t đ a đi m du ngo n và gi i trí cho c du khách l n ng i dân s t i.

Bu i sáng hôm nay, My cũng lang thang trong Ph H m. My có ý tìm mua m t vài món hàng làm quà cho gia đình. My thích ng m nh ng chi c "booth", t c là nh ng gian hàng nh , v i hình dáng nh nh ng chi c xe ng a, trên đó tr ng bày đ lo i t qu n áo, khăn, mũ cho đ n n

trang, đ& ch& i, bánh k& o.... Nh& ng chi& c xe xinh x& n & y đ& ng tắm t& p bên nhau, trông nh& đ&ng ch& đ& r& i b& n.

Trong lúc còn đ&ng th& th& n, My nghe xen l& n trong ti& ng c& i nói c& a m& i ng& i, có ti& ng đàn guitar v&ng v& ng. Có cái gì thúc đ& y My l& n theo ti& ng đàn & y. Ti& ng đàn rõ đ& n. Và đây r& i! Không ph& i ch& ti& ng đàn, mà còn có l& i hát n& a. N& i kho& ng tr& ng tr& c m& t c& a ti& m bán gi& y, ng& i đàn ông đ& i chi& c "mũ ph& t"(1), c& m cây đàn guitar, v& a đàn v& a hát. Ch& m& t mình ông thôi. Không có ban nh& c. Không có micro. Nh& ng gi& ng c& a ông lúc lên cao, lúc h& th& p, rõ ràng và điều luy& n không kém nh& ng ca sĩ trên sân kh& u. My ti& n đ& n g& n ông.

Ôi! Ông đ&ng hát b& n nh& c mà My yêu thích t& lâu: "House of the rising sun". M& t c& m giác vui vui khi& n My m& m c& i. Ông càng hát, My càng b& l& i cu& n theo b& n nh& c. Và khi n& i ni& m dâng lên thành m& t đ& t sóng, r& i h& th& p đ& n đ& thành m& t n& i đau cảm l& ng, ông đ& t ti& ng hát. Ông còn đàn thêm m& t đ& i n& a v& i nh& ng âm giai mà My h& nh& đã quen thu& c l& m, r& i ông đ& cho ti& ng đàn t& t đ& n. Xung quanh ông b& ng nhiên ch& còn l& i s& im l& ng. C& đ&ng im l& ng. My ch& t đ& a tay lên má mình, th& y m& t gi& t n& c m& t r& i...

Và r& i đ&ng im nh& b& ng t& nh. Ti& ng v& tay vang lên rào rào. Ng& i ta b& nh& ng đ& ng ti& n l& vào chi& c h& p gi& y ông đ& c& nh bên. My cũng b& ti& n vào đó. M& t vài ng& i b& c đi. Vài ng& i nán l& i có ý ch& xem ông có hát thêm hay không. My đ& n g& n ông, m& l& i:

- Hay quá! Cám & n ông.

Ông nhìn My, g& t đ& u:

- Cám & n cô.

My không mu& n yêu c& u ông hát b& n khác. B& i bài hát v& a r& i quá hay, My mu& n gi& l& i đ& âm c& a nó. Ng& i đàn ông gom góp m& ti& n trong chi& c h& p, cho vào túi c& a chi& c áo khoác màu xám. Chi& c mũ c& a ông cũng màu xám. Áo qu& n màu xám. Mái tóc màu xám. Và nét th& i gian đ& c v& trên g& ng m& t phong tr& n c& a ông v& i làn da màu nâu. Ông trông gi& ng nh& m& t pho t& ng đ& ng.

Ch& ng nh& ông cũng không mu& n hát n& a, nên ông đ& n ng& i trên băng gh& dài tr& c hành lang h& p. Th& y My đ&ng nhìn vào cây đàn guitar c& a mình, ông kh& h& i:

- Cô th& y cây đàn này th& nào?

My nhìn k& . Đó là m& t cây đàn đã cũ, trông hình thù không có gì đ& c bi& t. Nh& ng th& t khó t& ng t& ng r& ng cây đàn này đã phát ra nh& ng âm thanh tuy& t v& i lúc n& y. My tr& m ngâm m& t chút, và đ&ng:

- Ông i! Cây đàn hay m!

- Th ?

- Nói đúng h n là... ông đàn r t hay.

Ng i ca sĩ c i thành ti ng:

- Th t v y sao? Tôi không nghĩ th . Tôi ki m s ng qua ngày thôi cô !

- Nh ng ông đàn và hát r t hay, hay h n c nh ng ng i nhà ngh .

Ông g t gù ra v hài lòng, r i ông b t đ u ch i m t b n đ c t u. My ng i xu ng bên c nh ông, yên l ng l ng nghe. "Ki m s ng qua ngày"! Qua hình dáng kh c kh c a ông, My liên t ng đ n nh ng ng i đàn hát đ o trên đ ng ph Sài Gòn, trên nh ng c u b c, trên nh ng chuy n phà đông đúc ng i và xe c đ lo i. Đa s h là nh ng ng i khuy t t t, do b m sinh cũng có, mà do v t tích c a chi n tranh đ i i cũng có. Nh ng cu c đ i nghèo! Ngày qua ngày, ti ng đàn ti ng hát không ph i là ngh thu t mà nh t m g ng ph n chi u toàn b cu c đ i vô đ nh c a h . My ng m ngùi th dài. Ch t nhìn qua ng i ca sĩ n i đây, My th c m c không bi t cu c đ i c a ông ra sao nh ?

H t bài nh c, ông quay sang My, c i nh , r i th t t nhiên, ông nói:

- Tôi tên là Louis. Còn cô?

- D tôi tên My, M.Y. Nh ng xin ông c g i tôi là "mi", không ph i "mai".

- "Mi" nghĩa là tôi, ph i không?

- Ph i.

My c i theo ông, hóm h nh. Ôi, mình đã có th trò chuy n v i ông y r i đây!

Nh ng My không th ng i nghe ông đàn mãi đ c, vì My còn ph i làm nhi m v : đi mua s m. My t m bi t ông. My r o b c vào nh ng gian ti m, tìm mua áo qu n và đ ch i. Cũng có nh ng món quà l u ni m đ th ng My mua nh ng cái "booth". Chà! M i ng i m t món, v y mà xách đã n ng đôi tay. My không quên ghé mua m t túi "bánh croissant" nóng h i m t ti m bán bánh Pháp mà My r t mê. Đi m t vòng l i tr v n i cũ, My g p ông Louis cũng còn đang đàn hát. V n có nhi u ng i đ ng th ng th c chung quanh ông. Nh ng có l ông d dàng nh n ra My trong nh ng ng i l đó, nên ông nheo m t c i v i My.

Ch ông đ t b n nh c và ng i ngh , My đ n m i ông m t cái bánh. Ông nh n ngay, ăn m t cách vui thích. Ông g t gù:

- Cô có s thích gi ng v i tôi. Tôi thích lo i bánh này l m. Quê tôi, cũng có ti m bánh Pháp bán lo i bánh này. Th t ra, x này, n i nào cũng có nh ng hi u ti m nh nhau. Nh ng cái gì ăn quê thì cũng có khác, ph i không cô?

- Quê ông? Quê ông ở đâu?

- N i có ngôi nhà m t tr i m c đó.

- New Orleans?

- Đúng r i.

- A! Hay quá! V y sao ông không ở đó mà đ n đây?

- Tôi ở đây đ ki m s ng. Ở đây t ng đ i đ tìm vi c h n. Đi hát đ o th này còn ki m đ c khá ti n, ch quê tôi thì nghèo l m!

My im l ng.

Ông Louis hỏi:

- Th còn cô? Quê của cô ở đâu?
- Quê của tôi... xa nơi đây lắm ông , là Việt Nam đó!

Ông Louis gật gù:

- Việt Nam? Việt Nam ? Tôi biết. Tôi đã có thời gian ở bên đó.

My reo lên:

- Ông đã ở Việt Nam?
- Phải. Tôi cũng đi nhiều nơi, và thôn quê cũng nhiều. Tôi làm quen cả những người ca sĩ đi đàn hát dạo ở quê của cô nữa đó!
- Thật vậy sao?... Ông ơi, ông có phải là... cựu quân nhân?
- Phải! Những gì đây tôi đã trải nghiệm đời bình thường. Tôi hoàn toàn quên hết rồi! À, gia đình của cô ở đây chứ?
- Không ông ơi! Cha mẹ và nhiều anh em tôi còn ở Việt Nam. Tôi nhớ nhà lắm!
- Bao giờ cô về quê?
- Tôi chưa biết nữa. Hôm nay tôi lo đi mua quà dành tặng cho những người thân. Tôi muốn gửi quà cho họ nếu tôi có thể về quê được.
- Vui nhé! Vậy tôi hát tặng cô bài "Take me home, country roads" nhé!
- Vâng, cảm ơn ông.
- Những tôi không nhận tiền của cô nữa đâu đâu!

2

Ph H m Atlanta, người dân ở thành phố Atlanta quen gọi đó là Underground. My thì thấy chỉ "Ph H m" do mình đi có một nét hay hay, rất đặc biệt. Trước khi còn là một cô bé, sinh ra và lớn lên tại thành phố sông mù Đà Lạt, My nhớ đã gặp bố và những kiến trúc có tầng hầm. Đi làm việc tại những viện nghiên cứu khoa học, My cũng đã từng làm việc trong những "labo" tầng "sous-sol", hay còn gọi là basement.

Đến Atlanta, không chỉ có một tầng basement mà còn có tầng ba, bốn tầng basement. Và ở đây, tính cách của cũ kỹ và tân thời của khu Underground cũng đã gọi cho My nhiều cảm tình. My thấy mình rong chơi trong Phố H m những người đi khám phá những thú vị. Khi đi vào những cửa tiệm đầy ánh đèn thì có cảm giác đang là ban đêm, những ra đến một nơi khác thì chan hòa ánh sáng mặt trời. Tại đó, My thích được chụp hình với những hình ảnh trong truyện cổ tích hoặc phim hoạt hình. Những bức tường đó cao to hơn My rất nhiều.

Đa số những người làm ăn buôn bán ở Phố H m là người da đen, cũng như nhiều người khác trong thành phố Atlanta. Atlanta! Cái thành phố quê hương của "Cuốn theo chiều gió", của Khu tưởng niệm Martin Luther King Jr., của Trung tâm Jimmy Carter, của tầng hành dinh CNN, của Thời gian Coca Cola, ... và của Phố H m. My quen thuộc những nơi này, cũng như quen thuộc đi về CDC và Villa International trên khu phố thị trấn của mình vậy.

N u My g p ông Louis ngoài đ ng ph , không đàn không hát không chuy n trò, thì ch c My cũng th y ông bình th ng nh nh ng ng i My g p trên xe bus, trong ti m ăn, trên màn hình ti-vi, ho c nh nh ng ng i làm vi c trong các ti m đánh giày. A! Nói đ n ti m đánh giày thì ph i nh n m nh đ n đi m đ c bi t c a nó. Ng i ta s đ c th y m t khung c nh mà Vi t Nam không bao gi có.

Ng i khách hàng ng i trên m t chi c gh đ t trên m t cái b c r ng, cao kho ng h n m t mét. Ng i th đánh giày thì đ ng, ch không ng i, và đ ng r t th ng, làm công vi c đánh bóng đôi giày cho khách. L n đ u tiên khi My nhìn th y c nh này, My gi t mình vì có c m t ng r ng ng i khách kia ng i "ch m ch " trông hách đ ch quá! Nh ng khi nhìn i, và suy nghĩ k , My th y hay hay, b i vì ng i th đánh giày không ph i ng i lom khom đ i chân c a khách. H đ ng th ng nh nh ng ng i th h t tóc, th may, nhân viên b u đi n hay ngân hàng; ho c theo cái nhìn "méo mó ngh nghi p" c a My, gi ng nh nh ng ng i làm vi c trong phòng thí nghi m v y. Nh ng đó là nh ng ng i th đánh giày làm vi c trong ti m.

Ngoài đ ng, My v n g p nh ng cô c u thi u niên xách nh ng thùng đ ngh gi ng nh nh ng em bé đánh giày c a Vi t Nam. Chúng chen chúc ch y lên xe bus, xe i a, đ ng túm t m vào v i nhau và nói c i râm ran th t t nhiên.

Ông Louis thì i đ i đi n cho m t góc c nh khác c a thành ph này. Cũng nh nh ng ng i đàn hát trên ph nh ng n i khác mà thôi, nh ng ông h u nh đã g n li n v i Ph H m. Ông nói cho My bi t r ng ông s ng đ n đ c Atlanta t m y m i năm nay, sau khi ông tr v đ i s ng dân s . Ông c ng trong m t khu ph nghèo ngo i ô, ngày ngày đáp xe i a vào đàn hát m u sinh Ph H m. Ti n b c ki m đ c ông đ u g i v giúp bà con New Orleans. Ông s ng cu c s ng r t đ n gi n nên không c n nhi u ti n chi i m.

Công vi c đàn hát c a ông cũng nh m t "hobby" thôi, nh ng i là m t thú tiêu khi n ki m ra ti n, ông không còn m c nào h n. Có khi đôi m t ông, trong khi hát, b ng tr nên xa th m. Ti ng đàn c a ông, tuy không réo r t th n th c nh ti ng kèn trumpet c a ông Jack, b n ông, cũng hay bi u đi n tr c khu nhà hàng, nh ng nó i lũng l m. Có khi nó vui t i t m nh ti ng reo c a ng i đi xa lâu ngày đ c tr v quê. L i có khi nó ngh n ngào nh nói lên thân ph n c a nh ng ng i s ng i c loài đã m y trăm năm, mu n tìm i c i r c a mình.

L n này thì My nghe ông Louis hát b n "Georgia on my mind". My th ng nghe bài này v i hình nh Ray Charles ng i đàn piano và hát. Nh ng ông Louis ch i guitar thì i có m t tính cách riêng. Ch i guitar trình bày m t b n nh c jazz thì có v h i i lũng l m t chút. Nh ng ông Louis

v a đàn v a hát r t t nhiên, nh th ông đang tâm tình cùng m nh đ t n i ông đang trú ng .

Ch m t bài hát cũ

Gi Georgia trong tôi

Đêm ng t ngào quy n r

Qua hàng thông, trăng trôi

□

Nh cánh tay v n nh

Nh ánh m t đ u dàng

Gi c m lành khe kh

V đ ng tôi thênh thang

Khi ông Louis đ t ti ng thì My cũng v a đ ch xong l i bài hát trong đ u. My đ c cho ông nghe.

Ông l v c m đ ng l m. Ông nói:

- Ti ng Vi t c a cô nghe hay quá! Nó tr m b ng du đ ng nh có n t nh c.

- Cám n ông Louis.

Ông Louis b ng reo lên:

- A! T i sao cô không cho tôi và khán gi quanh đây nghe m t b n nh c Vi t nh ? Cô... có ch i đàn đ c không?

- D ... có. Ông cho tôi m n cây đàn nhé!

- Dĩ nhiên.

Và ông quay sang nói v i đám đng:

- Th a quý v , đây là ng i b n c a tôi. Cô y s hát cho quý v nghe m t b n nh c Vi t Nam.

My ng ng l m. Nh ng c thu h t can đ m, My b t đ u bài hát mà My yêu thích t nh :

- Quê h ng tôi có con sông đào xinh x n, n c tuôn trên đ ng vuông v n, lúa ngô cho đ hai mùa. Dân trong làng tr i v khuya v ng ti ng lúa đê mê...(2)

Hát xong, My tóm t t ý bài hát ra ti ng Anh cho m i ng i hi u. M i ng i v tay dòn dã. My h t s . Ông Louis ch p nhanh đôi m t, xúc đ ng. Hình nh ông đang b t đ c cái nh p đ p chung c a hai bài hát. Ông đ ng yên. Ô kìa! Đám đng đang b t đ u m t đ ng tác quen thu c: h l n l t đ n b ti n vào chi c h p c a ông. Nhi u ng i đ n b t tay ông, và b t tay My n a. My b i r i, nh ng nghe m t ni m vui k l đang đ n. Hôm nay My đã làm m t ngh sĩ đ ng ph . M t ngh sĩ c a Ph H m!...

Khi ông Louis gom ti n t chi c h p, ông đ a cho My và nói:

- My i! Ti n này là c a cô đ y!

My t ch i:

- Không! Đó là ti n c a ông. Tôi ch hát ch i thôi mà!

- Không đ c, c a c hai. Tôi chia đ u nhé!

My phì c i:

- Ông th t là công b ng nh ki u M . Nh ng ông hãy cho phép tôi g i t ng l i cho nh ng em bé nghèo q quê ông, nhé ông! Làm n!

- !.. Vâng. V y tôi xin thay m t các em bé đó cảm n cô.

3

Tu n cu i c a tháng tám, My b t ng nh n đ c tin ba đau n ng. My bay v Vi t Nam ngay. Đ u tháng chín, ba m t. My i Sài Gòn n a tháng đ cùng má và anh ch em lo vi c cho ba. N i đau th ng c a gia đình chi m h t th i gian và tâm trí c a My. Và My ph i tr i Atlanta. Dòng đ i m i ng i v n ph i trôi theo h ng đã đ nh. My i bù đ u v i công vi c hàng ngày...

M t sáng ch nh t, khi nh ng tia n ng vàng b t đ u nh y múa, g i i s thanh th n cho My, My c m th y mu n đi xu ng ph . Xu ng ph ! M t công vi c quen thu c, ch trong vài tu n đã tr nên khá xa x m. My lên xe bus.

Ph H m v n nh n nh p. Ng i qua k i đ ng nh đông h n tr c. My kh m m c i. Ai cũng nh có chút quen bi t. T i vì lòng mình nghĩ th th i! Ch ng trách nh ng c dân c a Villa International, n i My c ng , cũng th ng th t lên "Home! Sweet home!" m i khi đi xa v . Ph H m nh cũng ng t ng ào chào đón. My ch y ngay đi mua lo i bánh Pháp quen thu c, r i đ n n i ông Louis v n th ng bi u di n.

Không có ông ó. My ch y tìm ông nh ng n i khác, cũng không g p. Ông đã đi đâu? Ông b nh ch ng? My gi t mình khi nh ra r ng ông không còn tr trung gì n a. My ng ngác...

Ti ng kèn trumpet! My đã nghe ti ng kèn v ng. My ch y đ n n i k p nhìn th y ông Jack v a ch m đ t b n nh c. Th y My, ông Jack đ a m t bàn tay lên chào. My đ n g n, h i ông:

- Ông Jack, ông có bi t t i sao ông Louis không đ n đây?

Ông Jack i c đ u:

- Không. Tôi đã không g p ông y t cu i tháng. Ông y b o ông ph i v New Orleans đ thăm bà con và giúp đ cho h . Sau đó, đã x y ra c n bão Katrina. Cho đ n nay, v n ch a th y ông y tr i. Tôi không đ c bi t tin t c gì thêm.

Th y My ch ng h ng, ông Jack an i:

- Ch c không sao đâu! C u Chúa ban ph c cho ông y.

- Vâng, ch c không sao đâu!

My t m bi t ông Jack. Ph H m b ng nh v ng i ng khác th ng. Túi bánh trên tay My v n còn nóng h i. My lang thang h t các khu ph . Ti ng xe l a ch y r m r p trên nh ng chi c c u c n (3), g i nên hình nh m t ng i tìm v quê. M t chân b c xu ng sân ga, chân kia còn trên toa tàu...

Well, I got one foot on the platform

The other foot on the train

I'm goin' back to New Orleans

To wear that ball and chain...

My ra kh i Underground. Khung c nh sáng tr ng tr c m t v i đài n c ch y i p lóa. M t b y

chim b câu đang vui đùa v i các du khách. My m túi bánh, y ra m t chi c và b nh m i chúng ăn. B y chim ăn no nê xong r nhau bay đi. Nh ng có m t con còn i i. Nó không c đ ng. My đ n g n. À, con chim gi ! Con chim b câu đ u g n chân c a m t b c t ng. Đó chính là b c t ng ng i đàn ông đ i chi c "mũ ph t", ng i trên th m, cúi đ u, bên c nh ông là m t chi c ch n nh c n i. M t ng i không nhà! B c t ng có i làm b ng th ch cao, nh ng i p s n bên ngoài đen xám nh màu đ ng. Ông đang ng i th t thông dong. Có i ông cũng đang th nh ng m u bánh v n xu ng đ t cho con chim nh này ăn. Sau i ng ông là b vách n c ch y r t đ p m t. Ông ng i nh bao nhiêu du khách ng i ch i trên b c th m th p đó, yên i ng, nh ng không i loi.

My ng i xu ng bên b c t ng, ch t gi t mình. Bao lâu nay My đã quen thu c v i b c t ng này m i khi đ n Ph H m. My i còn ng i c nh ông đ ch p hình n a. Nh ng ch a bao gi My ng m k g ng m t c a ông, b i nó h u nh khu t trong bóng c a chi c "mũ ph t". Bấy gi My m i nh n ra r ng g ng m t này r t gi ng ông Louis. Mà không! Không ph i ch gi ng ông Louis. B c t ng này có i gi ng r t nhi u ng i. Đó chính là nh ng ng i "ngh sĩ" r t âm th m c a Atlanta. H đ n r i đi. Có th r i h cũng s tr i.

- (1) *Mũ ph t: mũ n có vành h p*
- (2) *trích "Tình hoài h ng" (nh c Ph m Duy)*
- (3) *c u c n: viaduct*